

Kuva: Henk Sierdsema

Luonnehdinta

Verijuotikas kuuluu nivelmatoihin. Se on kookkain juotikkaamme, tavallisesti 5–8 cm pitkä, mutta voi kasvaa jopa 15 cm pituiseksi. Sen tummassa selässä on kuusi oranssia tai ruskeaa toisinaan katkonaista pitkitäisjuovaa sekä mustia täpliä. Alapuoli on kellanvihreä, mustatäpläinen. Verijuotikkaalla on sekä etu- että takapäissä imukuppi, joita juotikas käyttää tarttumiseliminä. Etupään imukupin keskellä on suu, jossa on kolme terävää kalkkihammasta. Niiden avulla verijuotikas puree reiän saaliseläimen ihoon ja imee verta. Verijuotikas voi elää yli 15-vuotiaaksi. Verijuotikkaan voi sekoittaa varsin tavalliseen hevosjuotikkaaseen (*Haemopsis sanguisuga*). Sekin on suuri ja tumma, mutta sillä ei ole oransseja tai ruskeita pitkittäisjuovia selässään, vaan korkeintaan yksi vaaleanharmaa juova. Hevosjuotikas ei kykene lainkaan imemään verta.

Elinympäristö ja levinneisyys

Verijuotikkaita on löydetty enää muutamasta paikasta Ahvenanmaalta, lounaisrannikolta ja Hämeestä, mutta aikaisemmin laji esiintyi koko Etelä-Suomessa. Verijuotikkaita istutettiin aikoinaan Suomeen ja on mahdollista, että koko kanta on saanut alkunsa näistä istutuksista. Lajin luontainen levinneisyys Pohjoismaissa on tuntematon. Verijuotikas elää matalissa ja runsaskasvustoisissa makean veden lammissa ja viihtyy pohjassa sekä vesikasveilla. Ravinnokseen verijuotikkaat imevät verta sammakkoeläimistä, kaloista ja nisäkkäistä.

Nykytila ja uhkatekijät

Verijuotikas oli aikaisemmin varsin yleinen laji, mutta hävisi useimmilta esiintymispaikoiltaan jo 1950-luvulle tultaessa. Nykyisin se tunnetaan alle kymmeneltä lammelta, mutta esiintyminen on puutteellisesti tunnettu. Verijuotikkaita on kerätty luonnosta ja myyty elävinä lääkinnällisiin tarkoituksiin ainakin 1700-luvun puolivälistä alkaen. Laaja keräily on aikanaan vaikuttanut voimakkaasti verijuotikkaiden vähenemiseen. Lajin elinympäristöihin ovat vaikuttaneet haitallisesti umpeenkasvu lehmien rantalaidunnuksen vähennyttyä sekä lammikoiden kuivatus ja täyttö.

Hoitosuositukset

Verijuotikkaiden elinympäristöjä voidaan kohentaa muun muassa rantalaidunnuksella ja säilyttämällä elinympäristöjen kosteusolot ennallaan.

Lähteet

- Gärdenfors, U., Aagard, K., Biström, O. & Holmer, M. 2002. Hundraelva nordiska evertebrater. Nord 2002:3. Nordiska Ministerrådet och ArtDatabanken. 288 s.
- Kotka Maretarium Oy 2008. Maretariumissa harvinaisia verijuotikkaita (*Hirudo medicinalis*). [Viitattu 11.6.2010.] www.maretarium.fi > Ajankohtaista.
- Rassi, P., Alanen, A., Kempainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1986. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II. Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö. 466 s.